

Zarauzko Ihardunaldiak eta zenbait ondorio

Aurtengo Urtarrilaren 26 eta 27an herri-mailako antolakuntza duten hainbat erakunde bildu zuen Euskal Kulturaren Batzarreak Zarautzen. Hauei nazio-mailako antolakuntza duten AEK eta EHE-ren ordezkaritza gehitu behar zaio.

Helburua, aurretik igorritako gidoiaren inguruko debatea. Hau da: «Talde hauen funtzioak: Batasuna eta planifikazioak», «Antolakuntza-motak» eta «Planifikazioa» izeneko gaiez hartu-emanak izateko gunea zabaltzea.

Bertan elkartutakoen eritziz helburua bete-betean lortu zen. Hala ere, aldeztu aurretik azpimarratu legez, hura aurrera jo behar duen prozesu baten hasiera baino ez zen. Hau da, Zarautzen bildutakook, besteak beste, elkarlanean iharduteko beharra eta premia ikusi genuen.

*«Zarautzen
bildutakook,
besteak beste,
elkarlanean
iharduteko
beharra eta
premia ikusi
genuen»*

Orduan hasitako 'hartu' eta 'eman' ariketari beste gune eta une batzuk zabaltu behar dizkiogula, alegia.

Dena den, Monte Albertiako ormen artean azalduriko gogo, asmo eta ideien artean, amaitzerakoan bederatziz puntu nagusi azpimarratu genuen. Horiek, hain zuzen ere, paperera ekartzea da artikulu hau egiteko erabiltzen dugun aitzakia. Eta ez hauei itsu-mustuan jarraitzeko, lekuan lekuko behar eta posibilitateei begira lantzeko baizik.

Esandako ondorioak agertu baino lehen, Zarautzen jorratutako gai guztiek konpaktazioa bilatzea zeukatela helburutzat esan behar. Edo hobe esanda, hori bilatzeko tresnak zorroztea.

«Ez du zentzurik
helburu
berberarekin ari
diren
erakundeak
eginkizun
konkretu
batzuetan, hots,
funtzio edo
eginkizun
berbera
dutenetan
elkarren aurrean
ibiltzeak»

Azken finean, bertan bildutakook, tipologia ezberdinetako herrietan sorturiko espazio sinbolikoak izatera ailegatu nahi dugula esan daiteke. Horrexegatik, ezpairik gabe, espazio sinbolikoaren nuklearizazio honek eduki behar duen sinesgarritasuna behin eta berriro azpimarratu zen.

Jo dezagun, bada, ondorioak azaltzera.

Lehenik, normalkuntzan ari diren erakunde eta talde ezberdinen eginkizunak ondo definitzea garrantzitsutzat jotzen da. Zentzu honetan, EHEk nazio-mailako erakunde gisa bere eginkizun zehatzak dauzka, herri-mailako elkarteek daukatenetatik desberdintzen direnak eta plano diferentean daudenak. Honek ez du kentzen herri bakoitzeko iharduera konkretuan erabat konbergenteak izan daitezkeela.

Hala bada, ez du zentzurik helburu berberarekin ari diren erakundeak eginkizun konkretu batzuetan, hots, funtzio edo eginkizun berbera dutenetan elkarren aurrean ibiltzeak, zein baino zein, alegia.

Funtzioen errepikatze honek lanak alferrik bikoiztea ekarriko du eta askotan, herri batzuetan gertatu denez, elkarrenganako mesfidantza. Horretaz ari garelarik, kontzientzia pertsonala daukagunok joku antzu honetan aritzen bagara, zail izango da espazio sinboliko horretara jende berria erakartzea.

Aplikazio-esparruak zehazterakoan eta programazioa operatiboa eta eraginkorra izan dadin, garbi definitu behar dugu, alde batetik, egitaraua zein eremu territorialetan gauzatuko den eta, bestalde, eremu territorial horren barruan zein diren ukituko diren iharduera edota sektore sozialak, eta horixe da zehaztu behar den lehen gauza.

Bigarrenik, iraunkortasuna eta eraginkortasunari begira, 'kanpanitis' eta 'ekintzategi' izateari uzteko, antolakuntza mota-egokitzat hartzen da elkartearena, honek lor dezakeen azpiegituragatik.

Honek posibilitatuko du sektore ezberdinen arteko koordinaziorako erreferentzi gune sendoa lortea.

Euskararen normalkuntzaren alde jotzeak gogoak piztu ditu sarritan. Orduan, 'zer egin' horri mota askotako kanpainak sortu zaizkio eta kanpaina horiei beste batzuk, inolako logikarik gabeko 'kanpanitis' izenekoan sartuz. Honen arrazoia, askotan, normalizazioa bilatzen ari den nukleoaren izakeran aurkitu ahal dugu. Hau da, herri batzuetan sortutako dinamikak parametro hauei begira daude: Hainbat lagun bildu, ideia xelebreren bat mahairatu eta besterik ezean horri heldu. Hau da, zergatik, zertarako eta zelan galdetu eta erantzun barik. Zezenari adarretatik heldu behar bazaio planifikazioa ziurtatzen duten minimo batzuk bilatu behar ditugu.

Ikuspegi honetatik Elkarateak onestea iruditu zitzaigun egokiena. Hala ere, eta hau hirugarren ondorioa litzateke, aurrekoan esandakoak ez du kentzen bestelako egituraketa-motak aurrera eramatea, lekuan lekuko ezaugarriak direla medio.

Hauek horrela, berriro ekarri nahi genuke gogora han behin eta berriz esandakoa, hots, Zarautzen ez dira formula magikoak azaldu, leku bakoitzean aztertu eta moldatu behar diren ondorioak baizik.

Beraz, herri bakoitzeko beharrak ezberdinak izanik ezberdinak dira, halabeharrez, beronek eskaintzen dituen posibilitateak. Ezberdina da Lizartza batek eskatzen duen dinamika, baita horri erantzun behar dion azpiegitura ere eta Sestao batek behar dituenak. Ondoren, ez

*«Zezenari
adarretatik heldu
behar bazaio
planifikazioa
ziurtatzen duten
minimo batzuk
bilatu behar
ditugu»*

gaitezen orain denok 'ametsetako' elkarte hura ezinbestean bilatu nahian ibili eta, berriz, azter dezagun normal-kuntzaren bidean dauzkagun bitartekoak nola erabili.

Laugarrenari dagokionez: antolaketa-mota hauek ideologia eta sektore ezberdinetako euskaltzaleen topagune izan behar dute.

Aurreko BAT aldizkarian Joxe Maria Sanchez Carrionek honela zioen: «Iruñean erdara hasi zenean oso hizkuntza mugatua eta gutxiengo batena zen. Zertan dago desberdintasuna? Konpaktazioan. Iruñeko erdaldunak konpaktatu ziren bere bizitza eta herria erderaz bideratzeko». (87.or.)

Txepetxek markatzen duen konpaktazio horri begira jarri behar dugu. Hori bai, konpaktazio honek ez dio soilik erantzun behar planteamendu ideologiko bati, hots, alderdi abertzaleetako jendea bildu eta kitto, ez bait da egia alderdi abertzaleak = batasuna/zabaltasuna.

«Herri-mailako
sektore
ezberdinetako
jendea
geureganatzen
saiatu behar
dugu»

Ostera, herri-mailako sektore ezberdinetako jendea geureganatzen saiatu behar dugu. Hauek ez dute zertan izan behar sektore horien ordezkaritza baina, dena den, sektore ezberdinetan eragiteko funtsezkoak izan daitezke.

Izan ere, sektore ezberdinetako jendea lortuz gero Euskararen Taldea eta sektore hauen arteko erlazioa naturalagoa suerta bait daiteke. Hau da, Euskararen taldean planifikatutakoak bere eragile naturalak izango ditu esandako arloan eta ez, sarritan suertatzen den lez, Euskararen Taldetik etorritako «parakaidistak», sektore horren iharduera naturalarentzat arrotzak izan daitezkeenak, alegia.

Bostgarrenik: Zabaltasunak ez du inolaz ere esan nahi euskararen normalkuntzarako behar diren minimoen azpitik jokatu behar denik.

Argi dago, euskararen normalkuntzarako bidean aurrera jo behar dugu. Beraz, hizkuntzak guregan identitate-funtzioa bereganatu duenean, hots, kontzientzia pertsonala lortuta dagoenean aurrera jo behar dugu. Zarautzen bildutakook herri-mailako zeregina izanik ezin

dugu bidaia osoa zabaltasuna bilatzen eman, euskarak minimo batzuk bait dauzka eta horiei eusteko beharra agerian bait dago.

Beraz, zabaltasuna lortzearren kristorenak egingo ditugu, baina ez dezagun jo atzeko orma aurrera joan behar denean.

Seigarrenik. Antolaketa hauen helburua, normalkuntza izanik, kultur iharduera bideratzeaz gain normalkuntza-prozesuak eskatzen dituen beste atalez ere arduratu beharko lukete.

Badirudi, esperientziak horrela erakutsi bait du, kultur iharduera bultzatzea hibridoagoa dela, eta, ondorioz, honen inguruan elkartzea errazagoa dela. Hala ere, euskararen normalkuntzan eragingo badugu ezin gara horretan gelditu, hori litzateke-eta esandako normalkuntzak dituen minimoen azpitik ibiltzea.

Zazpigarrenik. Aipaturiko normalkuntza hau lortzeko plangintza dugu tresna metodologikoa, herri bakoitzaren ezaugarriei egokiturik landu beharrekoa, betiere kopiatze errazean erori gabe.

Dena den, ez dugu beste alderaino jo behar, hots, herri batean egindako esperientzia erabilgarria izan daiteke beste batean. Beraz, kopiatu behar denean kopiatzeari beldurrik ez.

Hala ere, ez da kopiatze-lana egokiena izaten. Horretarako EKBk burutu dituen Planifikaziorako Orientabideak izenekoan dauden bost tipologiak aintzakotzat hartzekoak dira. Beraietan hainbat lehentasun azaltzen dira eta horiei, herriaren egoera aztertu eta ezagutzetik aterako direnei begira jarri behar dugu lanean. Beti ere, taldeak dituen bitartekoak eta indarrak neurtuz.

Zortzigarrenak dio: Eginkizunak hain ugari eta ezberdinak izanik, era ezberdinetako parte hartzeak kontutan hartu behar dira.

Euskararen aldeko lan honetan ez dago inor soberan, ez behintzat euskararen alde egiteaz ari garenean. Horrexegatik, herri bakoitzean onetsiko den antola-

*«Euskaldun
pasibo hori
aktibo bilhurtu
nahi badugu,
beronen nahiak
kontutan hartu
behar ditugu»*

*«Zabaltasunak ez
du inolaz ere
esan nahi
euskararen
normalkuntza-
rako behar diren
minimoen azpitik
jokatu behar
denik»*

kuntza-mota horren inguruan zereginak ezberdinak eta ugariak izan daitezkeela esan dezakegu. Beraz, euskaldun pasibo hori aktibo bihurtu nahi badugu, beronen nahiak kontutan hartu behar ditugu eta, horrela, beti aurrera begira, normalkuntzarako bidean aporta deza-keen lana egokitu. Batzuk artikulua idatz ditzakete, beste batzuk kartelak jarri, bestek kuota ordaindu... eta horrela prozesuak behar dituen elementu guztiak bete arte.

Azkenik, bukatzeko, talde guztietako ordezkariok Ahokularitza Teknikoaren beharra ikusi genuen. Planifikazioa, tipologia, konpaktazioa eta horrelako hitz hauen inguruan bideratzen duenik ere behar da. Horrexegatik, azken ondorioa izanik, E.K.B., sortu diren zalantza eta beharrei erantzuteko irtenbidea aztertu eta bilatzen saiatuko da, Aholkularitza-Zerbitzua bultzatuz.

Hauak dira, bada, Zarautzen bildutakook plazara ekarri nahi ditugun puntuak. Debateari ekin baino ez diogu egin. Egongo dira beste topaketa eta elkargune batzuk, zeren ondoriorik garrantzitsuena elkarren berri izatea beharrezkoa dela izan bait da.

Iñaki Frieria Urbistondo

EKBko Idazkaritza Teknikoko partaidea